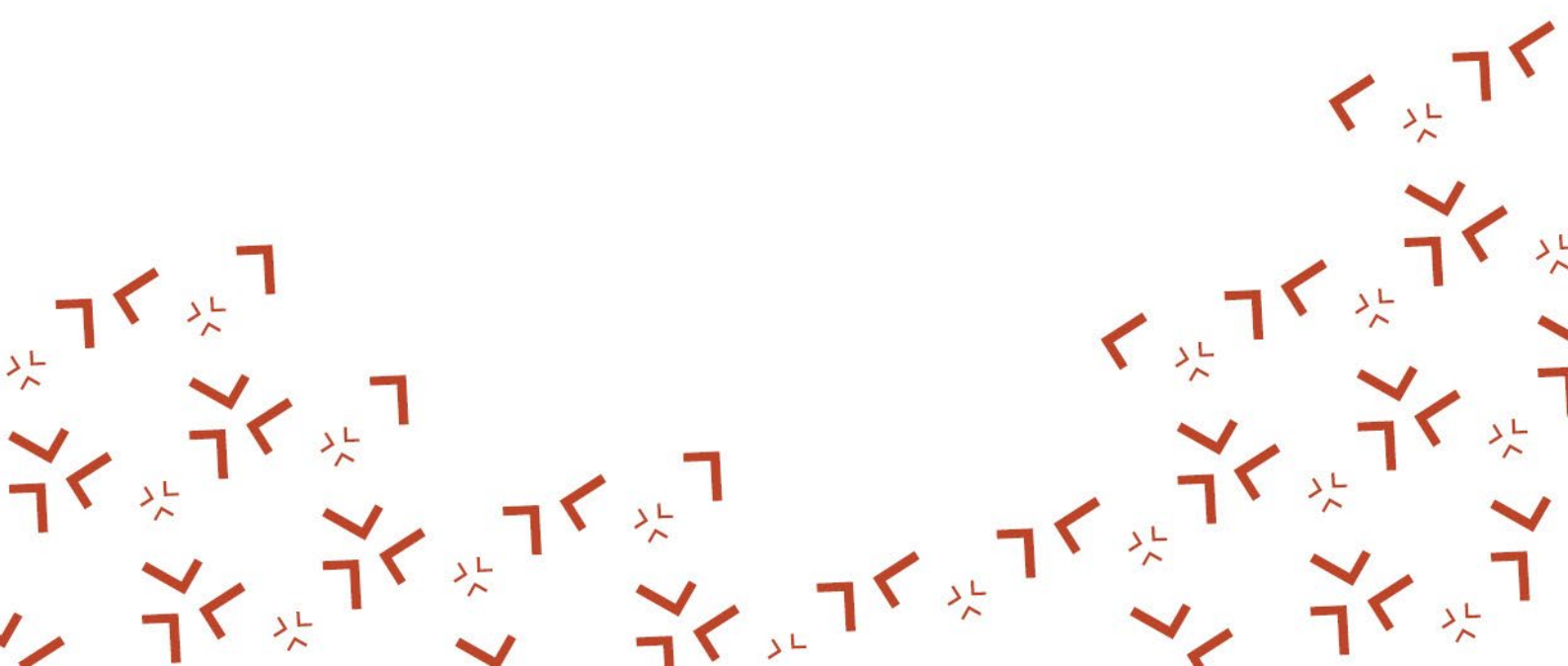

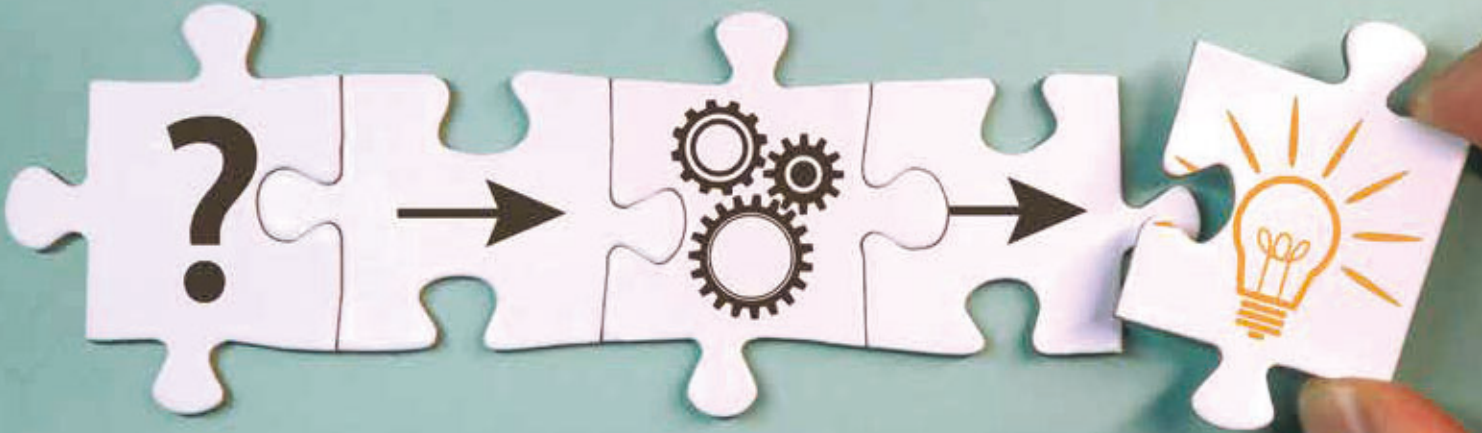
Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Tihinen, M., Vesterinen, S. & Väätäjä, H. 2022. Tuore koulutusmalli tiedolla johtamiseen. Pro terveys (3), 10-11.

Tuore koulutusmalli tiedolla johtamiseen

TietoSote-hanke kartoitti sosiaali- ja terveysalan ajankohtaisia trendejä ja osaamistarpeita tiedolla johtamisesta. Samalla luotiin sote-alalle sopiva tiedolla johtamiseen fokusoituva koulutusmalli.

Sote-uudistus on historian suurimpia rakenneuudistuksia. Digitalisaatio luo samaan aikaan mahdollisuuksia hyödyntää tietoa uudella tavalla. Hyötyjä saadaan niin strategisessa ja operatiivisessa johtamisessa, tulevaisuuden ennakoinnissa, asiakassegmenttien ja palvelutarpeen tunnistamisessa kuin uusien palveluiden kehittämisessä ja asiakaslähtöisessä toiminnassa. TietoSote-hankkeessa laadittiin esiselvitys tiedolla johtamisen osaamisen kehittämiseksi sote-alalla. Lisäksi pilotoitiin tiedolla johtamiseen liittyvää tulevaisuusorientoitunutta koulutusta.

Osaamistarkoituksessa ilmeni, että sote-alan erityisosaamistarpeet liit-

tyivät henkilötietojen suojaamisosaamiseen sekä tiedon hallinta-, arviointi- ja jakamistaitoihin. Lisäksi korostuivat datan käsittely-, hyödyntämis- ja visualisointitaidot. Tarpeita on myös tulevaisuuden ennakoititietoon liittyvässä osaamisessa (skenaariot, heikot signaalit) sekä palveluiden vaikuttavuuden ja arviointitiedon osaamisessa. Selvityksessä tulivat esiin myös big data -osaamisen ja strategisen johtamisen taidot, perusanalytiikan ymmärtäminen sekä tekoälyn ja koneoppimisen hyödyntäminen. (1)

Kyselytutkimus osoitettiin Lapin ammattikorkeakoulun sote-alan erikoistumis- tai ylempään ammattikorkeakoulutuksen opiskelijoille. Vastauksia saatiin 30 työelämässä mukana olevalta opiske-

lijalta. Tunnistetut osaamistarpeet liittyivät erityisesti tutkitun tiedon löytämiseen ja soveltamiseen käytännön työssä, faktapohjaiseen asioiden esittämiseen, vaikuttavuuden arviointiin, yhteistyön tehostamiseen eri sektorien välillä, tiedolla johtamisen perusteisiin, työkalujen käyttöön sekä tiedon hyödyntämiseen omassa työssä, työyhteisön kehittämisessä, palveluiden kehittämisessä ja johtamisessa. (1)

Haastatteluihin osallistui kuusi johtamis- ja kehittämistehtävissä sote-alalla toimivaa henkilöä. Vastajat korostivat tiedon analysointiin, tuottamiseen ja hyödyntämiseen liittyviä taitoja yleisesti. Tavoitetilana johtamisessa pidettiin sitä, että johtaminen pohjautuu oikeaan käsitykseen tilanteesta, jotta toiminnan suuntaaminen on mahdollista. Tärkeänä nähtiin yhteinen ymmärrys organisaatiossa tiedon keräämisen tarkoituksesta, käyttämisen tavoista sekä prosesseista ja tähän liittyvästä läpinäkyvyydestä. Tiedon kirjaaminen – tiedon laatu ja oikeellisuus – tuotiin esiin keskeisenä tekijänä edellä mainitun onnistumiseksi. (1)

TIETOSOTE-HANKKESSA KARTOITETTIIN

sosiaali- ja terveysalan ajankohtaisia trendejä ja osaamistarpeita tiedolla johtamiseen liittyen kirjallisuuden sekä kysely- ja haastattelututkimuksien avulla. Kartoituksen pohjalta laadittiin tiedolla johtamiseen fokusoituva koulutusmalli sote-alalla eri tehtävissä työskenteleville. Koulutusmalli kattaa koulutustasot ammattikorkeakoulusta maisteritason tutkintoon. Malliin sisältyy myös jatkuvan oppimisen tarjonta sekä koulutuspalvelumalli tiedolla johtamisen kehittämiseen.

Pilottikoulutuksen tuloksia

Kartoituksen pohjalta suunniteltiin ja toteutettiin pilottikoulutus, johon osallistui 33 henkilöä erilaisista sote-alan työyhteisöistä. Koulutuskokonaisuudelle asetettiin neljä tavoitetta:

1. Opiskelija ymmärtää tiedon ja tiedolla johtamisen merkityksen omassa ja organisaationsa toiminnassa ja ennakoinnissa.
2. Opiskelija tunnistaa lisääntyvän tiedon, digitaalisuuden ja asiakastoimijuuden mahdollisuudet ja vaikutukset palvelujen kehittämiseen, tuottamiseen ja sisältöön.
3. Opiskelija osaa huomioida ja tunnistaa monitoimijaisuuden ja digitaalisuuden mahdollisuudet ja reunaehdot tiedon tuottamisessa ja hyödyntämisessä.
4. Opiskelija ymmärtää tiedolla johtamisen koko organisaation läpileikkaavana toimintamallina.

Koulutus sisälsi neljä fokuosoitua koulutusiltapäivää, joiden teemat olivat: 1) Data, tekoäly ja etiikka, 2) Ennakoiva johtaminen, 3) Monitoimijaisuus ja ihmiskeskeisyys, ja 4) Asiakasosallisuus. Kunkin iltapäivän asiantuntijaluennoilla sekä tehtävänannoissa tarkasteltiin ko. teemaa sote-alan ja tiedolla johtamisen näkökulmista. Kaikkinensa tavoitteena oli, että koulutusiltapäivät toimivat uusien ajatusten herättäjinä.

Innovaatioita ja ideoita jo yhdessä iltapäivässä

Esimerkkinä voi toimia ”Ennakoiva johtaminen”- koulutusiltapäivä ja sen ryhmätöskentelyn tulokset. Ryhmät ohjeistettiin pohtimaan asiakastyöhön liittyviä innovaatioita. Ryhmät saivat soveltaa työskentelyssään Tulevaisuuspyörä-menetelmää, jonka on alun perin kehittänyt Jerome Glenn (2).

Ennakoiva johtaminen -iltapäivän palauteyhteenveto kysymykseen: Mitä uutta opit tänään?

Iltapäivän tuloksena syntyi kolme asiakastyöhön suuntautuvaa innovaatiota. Niistä ensimmäinen käsittelee tekoälyn ja robotiikan hyödyntämistä ns. Hologrammihoitaja-toimintana, jossa hoitaja olisi virtuaalinen ja interaktiivinen 3D-hahmo. Sen nähtiin helpottavan henkilöstöresursin riittävyyttä ja hyödyttävän asiakasta nopeuden ja inhimillisyyden osalta. Toisena innovaationa oli jatkojalostettu omaa terveystietoa hyödyntävä sovellus (appi) nimeltään Virtuaalinen terveydenhoitaja. Sovellus keräisi älykelloista ja -sormuksista tietoa, jonka pohjalta luotaisiin hälytys-

rajat. Tiedon avulla saataisiin ilmoitus flunssan alkamisesta ennakoivasti sekä tarvittaessa, esimerkiksi perussairauksien osalta, ilmoitus ohjautuisi terveydenhuollon hoitotiimille. Kolmantena innovaationa ideoitettiin ikääntyneille suunnattu Korona-terveys- ja hyvinvointitarkastus, joka tehtäisiin puhelimitse tai lähitapaamisena joko kotona tai muussa sopivassa paikassa moniammatillisena, esimerkiksi seurakunnan, järjestöjen ja opiskelijoiden, yhteistyönä. (3)

Ennakoiva johtaminen -teemalta päivän päätteeksi osallistujilta kysyttiin: Mitä uutta opit tänään? Yllä olevassa kuvassa on saadun palautteen yhteenveto, jossa tekstin koko indikoi sitä, että sanat oli mainittu useampaan kertaan vastauksissa.

Uudella koulutusmallilla vastataan muutokseen

Esiselvityksen sekä pilottikoulutuksen pohjalta laadittiin sote-alalle suunnattu tiedolla johtamisen koulutusmalli. Se mahdollistaa opintojaksojen hyödyntämisen moduuliperusteisesti jatkuvassa oppimisessa myös työn ohessa. Näin uutta teknologiaa hyödyntämällä ja samalla johtamiskäytäntöjä kehittämällä voidaan vastata muutokseen.

Koulutuksessa käytetään apuna ajankohtaisia esimerkkejä, käsiteltäviä ilmiöitä ja näihin liittyviä ryhmätehtäviä. Näin voidaan pureutua tiedolla johtamisen peruskäsitteisiin, tiedon tuottamiseen, mittaamiseen sekä tiedon käytännön hyödyntämisen mahdollisuuksiin ja reunaehtoihin. ●

LÄHTEET

- 1 Väättäjä H, Tihinen M, Vesterinen S, Saranki-Rantakokko S. Sote-alan tiedolla johtamisen koulutusmallin kehittäminen Lapissa. Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja B. Tutkimusraportit ja kokoomateokset 15/2021. Lapin ammattikorkeakoulu. Rovaniemi. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-316-408-6>
- 2 Glenn JC. The Futures Wheel. AC/UNU Millennium Project. Futures Research Methodology. 1994. United Nations. New York.
- 3 Tihinen M, Vesterinen S, Väättäjä H. Ennakoiden ja innovoiden sote-alalla 11.5.2021. Lapin ammattikorkeakoulun Pohjoisen tekijät-blogi. <https://www.lapinamk.fi/blogs/Ennakoiden-ja-innovoiden-sote-alalla/40628/fa327163-51d3-4242-921d-69ac9c6e66a0>

MAARIT TIHINEN
FT, yliopettaja,
Lapin AMK Master School

SOILI VESTERINEN
TtT, henkilöstöjohtaja,
Kainuun sote

HELI VÄÄTÄJÄ
Tkt, yliopettaja,
Lapin AMK Master School

PROJEKTI-INFO

► TietoSote – Esiselvitys tiedolla johtamisen ja digitalisaation kehittämiseen Lapissa: Osaaminen, reunaehdot ja rakenteet

► Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittama hanke (S21972; 2020–2021)

► Esiselvityksen yhtenä tavoitteena oli luoda koulutusmalli Lapin ammattikorkeakoululle tiedolla johtamisen opetuksen sote-alalle